

Специфіка експертного забезпечення правосуддя у справах про адміністративні правопорушення, учинені суб'єктами господарювання, у разі неправомірного застосовування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки

Олександр Шмерего

головний судовий експерт відділу криміналістичних досліджень Київського відділення,
Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2870-700X>,
e-mail: a.shmerego@gmail.com

Проаналізовано актуальні проблеми експертного забезпечення правосуддя у справах адміністративної юрисдикції щодо нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, особливості використання висновків експертів в адміністративному судочинстві щодо неправомірного застосовування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки в галузі знань цивільного захисту населення. Визначено ключові проблеми сучасного стану експертного забезпечення та окреслено перспективні напрями його розвитку.

Ключові слова: адміністративне судочинство; судова пожежно-технічна експертиза; експертиза в галузі цивільного захисту; експертне забезпечення під час розгляду адміністративних справ; доказування; висновок експерта.

Specifics of Expert Provision of Justice in Cases of Administrative Offenses Committed by Business Entities in the Event of Unlawful Application of Administrative and Economic Sanctions for Violation of the Requirements of Legislation on Fire and Technogenic Safety

Oleksandr Shmereho

The current problems of expert support of justice in cases of administrative jurisdiction regarding the regulatory and legal regulation of forensic and expert activities, the features of the use of expert opinions in administrative proceedings regarding the unlawful application of administrative and economic sanctions for violation of the requirements of legislation on fire and technogenic safety in the field of knowledge of civil protection of the population are analyzed. The key problems of the current state of expert support are identified and promising directions of its development are outlined.

Keywords: administrative proceedings; forensic fire-technical expertise; expertise in the field of civil protection; expert support in the consideration of administrative cases; evidence; expert opinion.

Розгляд справ адміністративної юрисдикції характеризується складністю правових та фактичних обставин, що зумовлює необхідність використання професійних знань судових експертів, зокрема, у галузі проведення пожежно-технічних експертиз та експертиз у галузі цивільного захисту. У цьому контексті судова експертиза відіграє важливу роль у забезпеченні повного, усебічного й об'єктивного розгляду адміністративних справ, зокрема, коли

орган виконавчої влади, зокрема ДСНС України перевищує свої владні повноваження під час виконання покладених законодавством на неї функцій.

Експертне забезпечення в адміністративному процесі визначено Кодексом адміністративного судочинства України [1] і Законом України «Про судову експертизу» [2]. Що стосується анонсованого питання, то також Кодексом цивільного захисту України [3],

також Положенням про Державну службу України з надзвичайних ситуацій [4]. Водночас існують проблеми колізій і прогалин у правовому регулюванні судово-експертної діяльності, це полягає, зокрема, у небажанні Мін'юсту України запроваджувати до використання в НДУСЕ судову експертизу у галузі цивільного захисту ще з 2022 року, коли вона була запропонована директором КНДІСЕ Мін'юсту України до розгляду питання на засіданні НКМР Мін'юсту, яка в Експертній службі МВС України запроваджена ще у 2024 році і під час розгляду зазначеної категорії справ у суді вкрай тяжко, та здебільшого, навіть неможливо прийняти судом адекватне рішення щодо розглянутого питання зазначеної категорії.

Так, «23 квітня 2025 року представник адвокат Манькут А. Ю., який діє в інтересах ОСОБА_1, звернувся до суду з адміністративним позовом до ВЗНС Дрогобицького РУ Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Львівській області про скасування постанови серії ЛВ № 002229 від 14 квітня 2025 року, якою позивача притягнуто до адміністративної відповідальності за ст. 175 КУпАП.

В обґрунтування позовних вимог зазначив, що постановою провідного інспектора ВЗНС Дрогобицького РУ ГУ ДСНС України у Львівській області капітаном служби цивільного захисту Винницьким І. І. серія ЛВ № 002229 від 14 квітня 2025 року ОСОБА_1 було притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу в розмірі 3400 грн. за ст. 175 КУпАП.

Позивач не погодився з даним притягненням до адміністративної відповідальності оскільки при винесенні оскаржуваної постанови не було дотримано вимог ст.ст. 223, 251, 254, 268, 283 КУпАП.

Вказує, що відповідно змісту оскаржуваної постанови, будучи посадовою особою, являючись начальником відділу освіти Східницької селищної рад, порушив вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, а саме приміщення протирадіаційного укриття у підвальному поверсі Підбузь-

кого ЗЗСО І-Ш рівня за адресою: с. Підбуж, вул. Церковна, 5 не обладнані системами протипожежного захисту, відповідно до ДБН В 2,5-56:2014; переносні вогнегасники не розміщені шляхом навішування за допомогою кронштейнів; відповідальним за протипожежну безпеку на об'єкті не визначено необхідну кількість первинних засобів пожежогасіння у ЗС; відповідальною особою за пожежну безпеку не заведено журнал обліку вогнегасників (п. 3.8-3.10 ППБУ).

Представник вважав, що вищезазначена постанова від 14 квітня 2025 року ухвалена з порушенням прав позивача та норм діючого законодавства, оскільки складена в порушення вимог діючого законодавства України, а тому просив суд її скасувати» [5].

Розглянувши усі обставини справи з урахування судової практики Європейського суду, суд дійшов такого висновку:

«Відповідно до п. 3 ч. 3 ст. 286 КАС України за наслідками розгляду справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності місцевий загальний суд як адміністративний має право скасувати рішення суб'єкта владних повноважень і закрити справу про адміністративне правопорушення.

З огляду на встановлені судом обставини, враховуючи відсутність достатніх та належних доказів в підтвердження правомірності оскаржуваної постанови, суд приходиться до висновку, що прийняте рішення (постанова) про притягнення позивача до адміністративної відповідальності є необґрунтованим, прийняте без повного та об'єктивного з'ясування усіх обставин справи, а тому підлягає скасуванню із закриттям провадження у справі.

Відповідно до ст. 139 КАС України, при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Отже, судовий збір, сплачений позивачем при зверненні до суду з даним позовом, у розмірі 605 гривень 60 копійок необхідно стягнути з Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Львівській області за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача.

На підставі вищевикладеного, та керуючись ст. 2, 3, 72, 76, 77, 229, 241—246, 286 КАС України, ст. 223, 245, 251, 254, 255, 280, 283 КУпАП, суд

ухвалив:

позов задовольнити.

Скасувати постанову серії ЛВ № 002229 від 14 квітня 2025 року про притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 175 КУпАП ОСОБА_1 та накладення на нього адміністративного стягнення у виді штрафу у розмірі 3400 гривень, провадження у адміністративній справі про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ст. 175 КУпАП- закрити.

Стягнути з Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Львівській області за рахунок бюджетних асигнувань на користь ОСОБА_1 судовий збір у розмірі 605 (шістсот п'ять) гривень 60 копійок» [5].

У зазначеному випадку суд був змушений прийняти вказане рішення у викладеній редакції через відсутність достатніх і належних доказів на підтвердження правомірності оскаржуваної постанови, про що зазначив у мотивувальній частині ухвали.

А в цьому разі саме достатнім, переконливим і належним доказом мав би бути висновок судового експерта, складений за результатами проведення судової експертизи в галузі цивільного захисту за експертною спеціальністю 10.31 «Дослідження у галузі цивільного захисту». Тоді ухвалу сформулювали б в іншій редакції, де було б чітко прописано, на кого саме покладено відпо-

відальність за незаконне притягнення до адміністративної відповідальності невинної особи з відповідними наслідками згідно із законодавством.

Тож варто констатувати, що до основних проблем із розгляду адміністративних справ належать тривалі процедури впровадження новітніх методів проведення експертних досліджень, зокрема, нових експертних спеціальностей, які є нагальними передусім в умовах військового стану й агресії РФ, одна з них — за спеціальністю 10.31 «Дослідження у галузі цивільного захисту».

Висновки. Експертне забезпечення є важливим елементом адміністративного судочинства. Його подальший розвиток сприятиме підвищенню ефективності правосуддя та довіри до судової системи.

Перелік джерел посилання

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
4. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : затв. постанов. КМУ від 16.12.2015 р. № 1052 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
5. Рішення Борислав. міськсуду Львів. обл. від 05.08.2025 р. № 129467326. Справа № 438/615/25 / YouControl : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 26.01.2026).